

VIII.

„Economia“ din 1806 – de Șincai.

În anul 1806 a apărut în crăiasca tipografie a Universității unguerești din Buda o carte în 8° mic de 123 de pagini și 15 pagini nenumerate pentru indice, intitulată „Povățuire către Economia de Câmp pentru Folosul Școalelor Românești cea[1]or din Țeara unguerească, și din părțile ei împreunate. Cu milostiva îngăduință a împărateștii, și Chesaro-Crăeștii, și Apostoli-ceștei Măririi. Ne legată cu 30 crei“. (cf. și *Bibliografie veche* II 486). Autorul ei nu se cunoaște. Iorga (*Ist. lit. sec. XVIII* p. 246) crede că ea ar putea fi a lui Petru Maior sau luată din îndemnul lui.

Cartea aceasta fiind extrasă pentru Dicționarul Academiei, de mult mi-a bătut la ochi asemănarea mare ce există între limba ei și cea a *Hronicului* lui Șincai. Adesea găsim în amândouă cărțile aceleași cuvinte, expresii și nuanțe de sensuri, neîntrebuințate sau rare la alți scriitori (un exemplu găsește cetitorul la discutarea etimologiei lui *îmboldori* p. 232, altele în Dicționarul Academiei, d. ex. *îmbuיעי* s. v. *buיע* etc.). Presupunerea că autorul acestui manual de Economie a fost chiar Șincai o întărește următoarele pasaje: „Pre vreme ploioasă, deacă se pasc oile în rături, mai totdeauna capătă călbează. . . ; de aceasta oilor le caută să se stângă, tătuș am văzut în Ardeal, în varmeghea Dăbâcei, la Groful Vaș Daniil, că cu brahă și cu otcă de vinars (rachie) s’au mântuit de călbează nu numai oile, ci și vitele ceale cornute, care încă se călbezise“ (p. 94). „Am văzut cu ochii în Ardeal, varmeghia Dobâcei, satul Suhuțard la groful Vaș Daniil, unde se scoteă puii de curcă câte cinci șase sute“ (p. 109).

Contele Vass a fost, precum se știe, sprijinitorul lui Șincai, la care a petrecut timp îndelungat pe când eră instructorul copiilor lui.

Acest manual dovedește cu câtă râvnă lucră Șincai pentru ridicarea școalelor românești.

Sextil Pușcariu,